

Risico's voortvloeiend uit het eigen beleid (vervolg)

Onderwerp	Risicobeschrijving
Gewaarborgde geldleningen en andere garantieverplichtingen.	De geldleningen in het kader van de sociale woningbouw worden primair gewaarborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het bedrag van de achtervang wordt voor 2019 geraamd op € 7,3 miljoen. De risico's van de gemeente als achtervanger zijn gering. Het WSW kent een triple A/rating en er zijn een aantal andere zekerheden voordat de gemeente in beeld komt. De gemeente heeft ook leningen gegarandeerd op grond van de publieke taak. In dat kader wordt borg gestaan voor een tweetal leningen, waarvan het restant voor 2019 wordt geraamd op € 205.000 en waarbij de risico's moeilijk zijn in te schatten.
Maximaal risico	Kans
€ 205.000	Zelden (Kans: 0 – 20%)
Onderwerp	Risicobeschrijving
Arbeidsongeschiktheid bestuurders.	Een arbeidsongeschiktheidsverzekering voor bestuurders is duur. Daarom is er voor gekozen geen verzekering af te sluiten. Hierdoor ligt het risico van de kosten bij arbeidsongeschiktheid van bestuurders bij de gemeente.
Maximaal risico	Kans
€ 250.000	Zelden (Kans: 0 – 20%)
Onderwerp	Risicobeschrijving
Verkoop gebouw Katrien	De verkoopopbrengst van het gebouw Katrien is onzeker. Indien het gebouw niet wordt verkocht is er een bedrag benodigd om het gebouw geschikt te maken voor toekomstig gebruik. Dit wordt grof geraamd op ongeveer € 250.000. Er is geen rekening gehouden in de begroting met toekomstig onderhoud bij geen verkoop. Daarnaast is de verkoop als dekking ingebracht voor de kapitaallasten van Catharinahof. Indien de verkoop niet doorgaat dan stijgen deze kapitaallasten met € 25.000 per jaar.
Maximaal risico	Kans
€ 250.000 incidenteel en € 25.000 structureel	Mogelijk (Kans:40 – 60%)

Risico's voortvloeiend uit het beleid van een andere overheid

Onderwerp	Risicobeschrijving
Sociaal domein (Jeugdwet, WMO en P-wet)	Afgelopen jaren is telkens opnieuw gebleken dat de vraag naar specialistische jeugdzorg het ingekochte volume overschrijdt. Centrumgemeente Den Bosch koopt deze jeugdzorg in voor 16 gemeenten in de regio NOB. Voor 2019 is besloten om het ingekochte volume van specialistische jeugdzorg aan het begin van het jaar op te hogen, zodat vraag en aanbod beter met elkaar in overeenstemming worden gebracht. Voor de Kadernota 2019 is een concept begroting 2018 met meerjarenperspectief opgesteld op basis van reële cijfers. Het college heeft besloten het budgettair kader 2018 en 2019 dat door de regio is vastgesteld niet op voorhand over te nemen in de gemeentelijke begroting, omdat wij verwachten dat de door de regio geraamde kosten (en dus begroting) in de praktijk lager zullen uitvallen. Het bedrag dat nu in de begroting is opgenomen is dus lager dan de bijdrage die de regio van de gemeente Grave verwacht.
Maximaal risico	Kans
€ 586.000	Bijna zeker (Kans: 80 – 100%)

Risico's voortvloeiend uit de samenwerking met andere gemeenten of instanties

Onderwerp	Risicobeschrijving
Deelnemingen in overige gemeenschappelijke regelingen.	De gemeente loopt financiële risico's in gemeenschappelijke regelingen. Voor zover daarvan sprake is worden deze toegelicht in de paragraaf 'verbonden partijen'.
Maximaal risico	Kans
€ 70.000	Onwaarschijnlijk (Kans: 20 – 40%)

Onderwerp	Risicobeschrijving
Realisatie Brede scholen.	Bij raadsbesluit van 19 april 2016 is de financiële situatie van de Brede School Grave Oost geactualiseerd en is het krediet verhoogd. Hierdoor wordt een reëler beeld geschetst. Echter daarmee zijn niet alle risico's afgedekt (bijv. archeologie).
Maximaal risico	Kans
€ 50.000	Mogelijk (Kans: 40 – 60%)

Risico's voortvloeiend uit het doen/nalaten van derden

Onderwerp	Risicobeschrijving
Naheffing afvalinzameling	Tussen de Brabantse gewesten en gemeenten die contractspartij zijn van Attero Zuid B.V. bestond (bestaat) een geschil over naheffing vanwege te weinig aangeleverd brandbaar afval. Over dit geschil wordt een procedure gevoerd. Voor de jaren 2011-2014 is de procedure afgesloten in het voordeel van de gemeenten. Voor de jaren erna loopt de procedure nog. Het gecalculeerde risico van Attero (€ 430.000,-) is afgedekt. Er is uitgegaan van een verdeling naar rato van inwoneraantal tussen de gewesten en binnen het gewest. Mocht deze verdeling anders zijn dan komt het extra risico voor rekening van de individuele gemeenten.
Maximaal risico	Kans
Vooralsnog is niet aan te geven of er een naheffing voor de vijf gemeenten in het Land van Cuijk en voor de gemeente Boekel komt.	Mogelijk (Kans: 40 – 60%)

Kans en gevolg

Voor wat betreft de kans dat een risico zich daadwerkelijk voordoet, wordt uitgegaan van de nevenstaande tabel.

Door toetsing met de beschikbare middelen en het aanwezig financieel weerstandsvermogen kan een evenwichtiger beeld worden gevormd van de financiële positie van een gemeente en de ontwikkeling daarvan.

Kans	Waarde tussen	Gemiddeld
1. Zelden	0 – 20%	10%
2. Onwaarschijnlijk	20 – 40%	30%
3. Mogelijk	40 – 60%	50%
4. Waarschijnlijk	60 – 80%	70%
5. Bijna zeker	80 – 100%	90%

Inschatting risico's

Bij het inschatten van de risico's is rekening gehouden met het maximale bedrag en de kans dat dit zich voor doet. Deze inschatting levert het onderstaande beeld op.

Risicoanalyse

Omschrijving risico	I/S	Max. risico in €	Kans	Berekend risico
Gewaarborgde geldleningen	I	205.000	10%	20.500
Arbeidsongeschiktheid bestuurders	I	250.000	10%	25.000
Verkoop gebouw Katrien	I	250.000	50%	125.000
Sociaal domein (Jeugdwet, WMO en P-wet)	I	586.000	90%	527.400
Deelnemingen in gemeenschappelijke regelingen	I	70.000	30%	21.000
Realisatie brede scholen	I	50.000	50%	25.000
Totaal incidentele risico's		1.411.000		743.900
Verkoop gebouw Katrien	S	25.000	50%	12.500
Totaal structurele risico's		25.000		12.500
Benodigde weerstandscapaciteit				756.400

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Voor Grave betekent dit voor 1 januari 2019 een ratio van $10.962.000/756.400 = 14,5$.

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen maken wij gebruik van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen de Universiteit van Twente en het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement is opgesteld.

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Gegeven de ratio van 14,5 betekent dit voor Grave dat het weerstandsvermogen uitstekend is. Let wel: De rapportage omtrent het weerstandsvermogen is een momentopname. Nieuwe projecten, economische ontwikkelingen en investeringsbeslissingen kunnen het risico-profiel negatief of positief beïnvloeden waardoor het weerstandsvermogen een andere waardering krijgt.

Conclusie

Het doel van de gemeente is dat de risico's afgedekt kunnen worden door het beschikbare weerstandsvermogen. Op basis van de geïnventariseerde risico's en de kansberekening dat deze zich daadwerkelijk voor zullen doen is berekend dat de benodigde weerstandscapaciteit € 756.400 bedraagt.

Er is op dit moment in de algemene reserve € 10.371.766 beschikbaar en het totale weerstandsvermogen is berekend op € 10.962.000. Het weerstandsvermogen is daarmee ruim voldoende voor de opvang van de nu bekende risico's.

Kengetallen

Conform BBV worden in de paragraaf weerstandsvermogen de volgende 5 kengetallen opgenomen:

- 1a. Netto schuldquote
- 1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
2. Solvabiliteitsratio
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit

De onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie wordt in deze paragraaf beoordeeld.

Beoordeling kengetallen

De genoemde kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen in onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

Kengetal	Realisatie 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
Netto schuldquote	36%	85%	90%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	35%	79%	84%
Solvabiliteit	39%	32%	32%
Grondexploitatie	2,3%	-1,1%	1,4%
Structurele exploitatieruimte	-4,6%	0,5%	-4,1%
Belastingcapaciteit	100%	99%	99%

Samenvattend kan op basis van bovenstaande kengetallen worden gesteld dat de financiële vermogens positie van de gemeente Grave redelijk op orde is. De structurele exploitatieruimte is onvoldoende. Middels ombuigingsvoorstellen in een afzonderlijk raadsbesluit wordt dit getal positief. Hieronder volgt een uitwerking per financieel kengetal.

Hieronder volgt een uitwerking per financieel kengetal.

1. Netto schuldquote

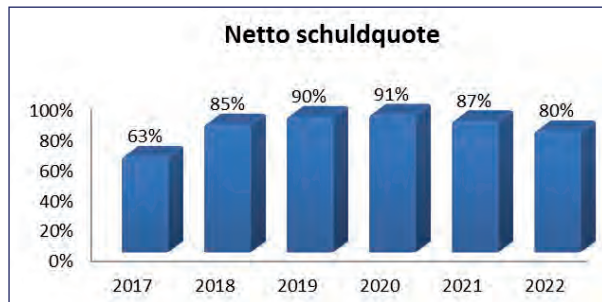
De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast (schulden zijn grotendeels gebaseerd op de extrapolatie van de langlopende geldleningen) ten opzichte van de eigen middelen (de eigen middelen bestaan uit de overtollige middelen, anders gezegd het positief banksaldo) en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De berekening gaat ongeveer als volgt: trek de geldelijke bezittingen af van de schulden, het bedrag onder de streep is de netto schuld. Deel deze netto schuld vervolgens door de inkomsten. De uitkomst hiervan wordt uitgedrukt in procenten.

De netto schuldquote bedraagt voor het jaar 2019: 90%.

$$(A+B+C-D-E-F-G)/H \times 100\%$$

Bedragen x € 1.000	
A. Vaste schulden	16.335
B. Netto vlottende schulden	7.500
C. Overlopende passiva	4.429
D. Saldo financiële vaste activa (art 36 d,e,f)	208
E. Uitzettingen met een rente typische looptijd < 1 jaar	4.000
F. Liquide middelen	178
G. Overlopende activa	311
H. Saldo Baten (minus reservemutaties)	26.299
Netto schuldquote	85%

Zie hieronder het verloop van de netto schuldquote:

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen bedraagt voor het jaar 2019: 84%.

$(A+B+C-D-E-F-G)/H \times 100\%$

Bedragen x € 1.000	
A. Vaste schulden	16.335
B. Netto vlottende schulden	7.500
C. Overlopende passiva	4.429
D. Saldo financiële vaste activa (art 36 b,c,d,e,f)	1.623
E. Uitzettingen met een rente typische looptijd < 1 jaar	4.000
F. Liquide middelen	178
G. Overlopende activa	311
H. Saldo Baten (minus reservemutaties)	26.299
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	84%

Hieronder het verloop van de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:

De algemene landelijke normen die worden gehanteerd voor de netto schuldquote zijn de volgende:

Voldoende	Tot 100%	Gezien de percentages van 90 en 84% vallen deze in de categorie "voldoende". De schuld als aandeel van de inkomsten is op orde en is er geen aanleiding om de schuld te verlagen.
Matig	100% tot 130%	
Onvoldoende	Hoger dan 130%	

2. Solvabiliteitsratio

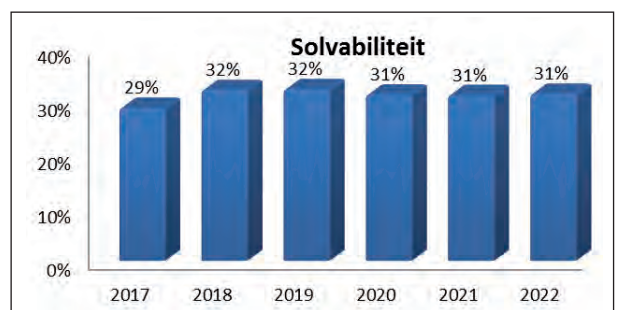
De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen. Deze ratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

De solvabiliteit bedraagt voor het jaar 2019: 32%.

$(A/B) \times 100\%$

Bedragen x € 1.000	
A. Eigen Vermogen	17.360
B. Totaal Vermogen	53.993
Solvabiliteitsratio	32%

Zie hieronder het verloop van de solvabiliteitsratio:

De algemene landelijke normen die worden gehanteerd voor de solvabiliteitsratio zijn de volgende:

Voldoende	Hoger dan 50%	Deze ratio geeft aan in hoeverre de gemeente aan haar lange termijn financiële verplichtingen kan voldoen. Op basis van de ontwikkeling is de conclusie dat het solvabiliteitsratio enigszins stijgt vanaf 2017 en daarna relatief constant is en in de categorie matig valt. Uiteraard zal in de komende jaren gewerkt worden aan de verdere verbetering van de solvabiliteit.
Matig	20% tot 50%	
Onvoldoende	Lager dan 20%	

3. Grondexploitatie

Op de boekwaarde van alle gronden, dus zowel onderhanden werk en niet in exploitatie genomen gronden, is de verliesvoorziening in mindering gebracht. Daarmee wordt de economische waarde als balanswaarde getoond. Een hoog percentage duidt er op hoeveel van de jaarlijkse ontvangsten nodig zijn om de boekwaarde af te lossen.

Het kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

De grondexploitatie bedraagt voor het jaar 2019: 1,4%.

$$(A+B)/C \times 100\%$$

Bedragen x € 1.000	
A. Totaal activa NIEGG – voorziening verlieslatende complexen	
B. Totaal activa BIE	373
C. Saldo Baten (minus reservemutaties)	26.299
Kengetal grondexploitatie	1,4%

Hieronder het verloop van het kengetal grondexploitatie:

Er bestaat geen landelijke norm voor het kengetal grondexploitatie. De boekwaarde van de gronden in bezit zegt namelijk nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod van woningbouw dan wel m2 –bedrijventerrein.

Voldoende	Lager dan 20%	Gezien het percentage van -1,4 in het jaar 2019 valt deze in de categorie “voldoende”. De waarde van de grond ten opzichte van de totale baten is relatief klein.
Matig	20-35%	
Onvoldoende	Hoger dan 35%	

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat er wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten. De structurele exploitatieruimte bedraagt voor het jaar 2019: -4,1%.

Hieronder het verloop van het kengetal structurele exploitatieruimte:

$$(((A-B)+(D-C)) / E) \times 100\%$$

Bedragen x € 1.000	
A. Structurele baten	26.299
B. Structurele lasten	27.811
C. Structurele onttrekkingen aan reserves	447
D. Structurele toevoegingen aan reserves	23
E. Saldo baten (minus reservemutaties)	26.299
Kengetal structurele exploitatieruimte	-4,1%

De algemene landelijke normen die worden gehanteerd voor het kengetal structurele exploitatieruimte zijn de volgende:

Voldoende	Hoger dan 0%	Voor 2019 is de structurele exploitatieruimte in de begroting onvoldoende. Het percentage van -4,1% geeft aan dat de structurele lasten lager zijn dan de structurele baten.
Matig	0%	
Onvoldoende	Lager dan 0%	

5. Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit laat zien of een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen. Ook toont het de ruimte voor nieuw beleid doordat het laat zien waarmee de belastingen verhoogd kunnen worden (ruimte voor verhoging). Voor gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde landelijke woonlasten. Het kengetal belastingcapaciteit bedraagt voor het jaar 2019: 99%.

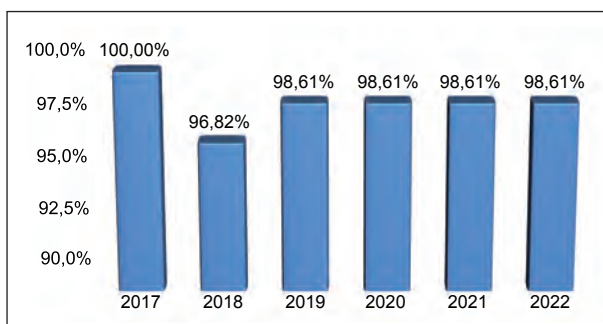
De ruimte voor verhoging van de woonlasten bedraagt voor 2019: 22%

$$(A+B+C+D) / F \times 100\%$$

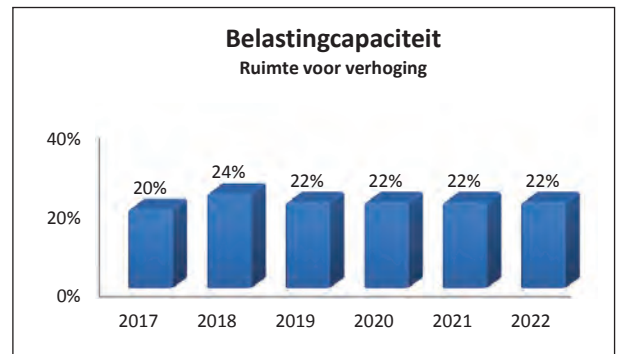
$$(120\% * F - E) / E \times 100\%$$

Bedragen x € 1.000	
A. OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	342
B. Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	198
C. Afvalstoffenheffing voor een gezin	171
D. Eventuele heffingskorting voor een gezin	0
E. Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C+D)	711
F. Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in het voorafgaande begrotingsjaar (t-1) (COELHO)	721
Kengetal belastingcapaciteit	99%
G. 120% van het landelijk gemiddelde – woonlasten gemeente : ruimte voor verhoging woonlasten	22%

Hieronder het verloop van het kengetal belastingcapaciteit:

In de volgende tabel zien we de ontwikkeling in ruimte voor verhoging van de woonlasten:

De algemene landelijke normen die worden gehanteerd voor het kengetal belastingcapaciteit zijn de volgende:

Voldoende	Lager dan 95%	De gemeente Grave zit in de categorie matig en kan haar woonlasten met 22% laten stijgen voordat de artikel 12 norm bereikt wordt. Grave hanteert een woonlastendruk rond het Nederlands gemiddelde.
Matig	Van 95% t/m 105%	
Onvoldoende	Hoger dan 105%	

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf worden de beleidsuitgangspunten en de financiële consequenties voor het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen weergegeven. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzie-

ningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. Het beleid over deze kapitaalgoederen is verwerkt in de diverse beheerplannen.

Beleidskader en financiële consequenties

De volgende beheerplannen zijn door de raad vastgesteld:

Beheerplan		Datum vaststelling	Cyclus	Jaar herziening
Wegen	raadsbesluit	nov 2014	4 jaar	2019
Openbare verlichting	raadsbesluit	okt. 2014	4 jaar	2019
Verbreed gemeentelijk rioleringsplan	raadsbesluit	dec. 2018	5 jaar	2023
Civiele objecten	raadsbesluit	okt. 2014	4 jaar	2019
Openbaar groen en spelen	raadsbesluit	okt. 2014	4 jaar	2019
Evaluatie en uitvoeringsprogramma gemeentelijke gebouwen	raadsbesluit	dec. 2018	1 jaar	2019

Beheerplan Wegen

Beleidskader

Uit het gegevensbestand van de gemeente Grave (stand juli 2018) blijkt dat de gemeente circa 762.615 m² verhardingen in beheer heeft.

Dit totaal is onder te verdelen in:

- 336.972 m² asfaltverhardingen
- 409.422 m² elementverhardingen
- 16.221 m² betonverhardingen

Naast deze verhardingen heeft de gemeente ook nog 77.600 m² halfverhardingen in beheer.

De wegen in de gemeente Grave worden periodiek geïnspecteerd. Voor het laatst is dit in het voorjaar van 2018 gebeurd. Op basis van deze inspectie is de ingedikte kwaliteit van de wegen een B. De kwaliteit van de asfaltwegen kent de classificatie C, de elementenverharding B en de betonverhardingen B. (Op de schaal van A+ tot en met D conform de kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2013 van het Kennisplatform CROW). Het percentage achterstallig onderhoud over het totaal van de verhardingen is 6,6%.

In november 2014 is het Beheerplan Wegen 2015-2018 vastgesteld. Er is gekozen voor de minimumvariant op basis van de actuele onder-

houdstoestand kwaliteit C. Daarbij worden de wegen op een absolute minimum kwaliteit onderhouden. Daarmee wordt voldaan aan de minimale eisen voor verantwoord wegbeheer en wordt verdere verslechtering van de wegen voorkomen. In de praktijk zijn de berekende bedragen het absolute minimum voor het uitvoeren van onderhoud. De schade die aan de bovenzijde aanwezig is, wordt weggewerkt, niet meer en niet minder. In veel gevallen is na een aantal jaar weer onderhoud nodig. Er is geen ruimte om tegenvallers op te vangen, zoals bij extra schade door strenge winters of langdurig natte perioden. In 2018-2019 wordt het beheerplan wegen herzien.

In 2016 is een nieuw bestek aanbesteed voor het onderhoud van de wegen voor de periode 2016-2017 met twee keer een mogelijke verlenging van een jaar. Op basis van de uitgevoerde inspectie begin 2018 worden de geplande werkzaamheden van 2019 op basis van dit bestek uitgevoerd. Tot slot is in de exploitatie een budget opgenomen voor klein onderhoud. Dit betreft voornamelijk het herstellen van de verhardingen door verzakkingen, schade en wortelopdruk.

Financiële consequenties beleidskader

Omschrijving beheerplan wegbeheer	Krediet/ budget 2019	Dekking uit
Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2019	416.000	Voorziening 'onderhoud wegen en fietspaden'
Reconstructie wegen 2019	435.000	Exploitatie*
Klein onderhoud wegen <i>*kapitaallasten ten laste van exploitatie</i>	78.000	Exploitatie*

Beheerplan Openbare verlichting

Beleidskader

De beleidskaders zijn vastgelegd in het vastgestelde Beheerplan Openbare Verlichting 2015 – 2018.

Het doel van de openbare verlichting is om bij duisternis het openbare leven zo goed mogelijk te laten functioneren:

- Waarbij men geen gevoel van onveiligheid ervaart.
- Waarbij de weggebruiker zich op een veilige wijze kan verplaatsen.
- Waarbij verlichting de leefbaarheid (herkenbaarheid, sfeer) vergroot en de ruimtelijke inrichting wordt versterkt.

Financiële consequenties beleidskader

Omschrijving beleidsplan openbare verlichting	Krediet/ budget 2019	Dekking uit
Vervanging lichtmasten	€ 24.000	Exploitatie*
Vervanging armaturen	€ 96.000	Exploitatie*
SER-energieakkoord <i>*kapitaallasten ten laste van exploitatie</i>	€ 110.000	Exploitatie*

In het SER-energieakkoord is vastgelegd dat in 2030 het energieverbruik met 50% verminderd moet zijn ten opzichte van 2013. Verder moet in 2020 40% van de OVL energiezuinig (LED) zijn. Om hier aan te kunnen voldoen is het noodzakelijk versneld traditionele armaturen te vervangen voor LED armaturen. We vervangen jaarlijks ongeveer 5% van de armaturen per jaar. We gaan deze vervanging (tijdelijk 2019 en 2020) verhogen naar 13% van de armaturen om te kunnen voldoen aan het verplichte energieakkoord.

VGRP (Riolering en water)

Beleidskader

Het beleidskader is vastgelegd in het vastgestelde Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP). Riolering wordt aangelegd en in stand gehouden om onderstaande redenen redenen:

- Het beschermen van de volksgezondheid.
- Het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater.
- Het inzamelen en verwerken van het afvloeiende hemelwater.
- Het beschermen van de kwaliteit van de leefomgeving en het milieu.

In het VGRP staat hoe de gemeente Grave de komende jaren invulling wil geven aan haar wettelijk opgelegde zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater. In december 2018 wordt het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan in samenwerking binnen het Land van Cuijk herzien voor de periode 2019-2023.

De kosten van de riolering komen voor rekening van onze burgers. Hiervoor wordt rioolheffing geheven. Het product "Rioolbeheer" is budgettair neutraal.

Maatregelen wateroverlast

In 2017 heeft de gemeenteraad besloten aanvullende maatregelen te nemen om wateroverlast in de gemeente Grave tegen te gaan. In 2018 wordt als een van deze maatregelen een extra hemelwaterriool in de Trompetterstraat aangelegd om de afvoercapaciteit van het centrum van Grave te vergroten. Ook worden er op diverse andere locaties maatregelen genomen. Daarnaast is in 2017 een nieuwe verordening "hemelwater" vastgesteld waarin particulieren worden gestimuleerd af te koppelen.